

Capreolus

TIJDSCHRIFT VOOR REEWILDBEHEER

16^e jaargang, nr. 61
lente 2009

Cijfers, cijfers
en nog eens cijfers

Algemene
Ledenvergadering

Wildmerken

Brabant: fauna-
registratiesysteem
in 14 dagen
operationeel

Colofon

Opggericht op 21 april 1951
 Capreolus, Tijdschrift voor Reewildbeheer
 van de Vereniging Het Reewild.
 ISSN: 0929-1091
 Verschijnt 4 x per jaar.

Redactie:
 D.J. Buijtenburg - Eindredacteur
 G.J. Spek - Redactielid
 C.F. Schoon - Redactielid
 R. Brouwer - Redactielid

Redactie ondersteuning:
 Mw. J.A.M. Hendriks-Hueber - Fotomateriaal
 J.M. Smit - Correspondent buitenlandse tijdschriften

Bestuur:
 M. Greep voorzitter
 Mw. D. Rodrigo-Derksen secretaris (2008)
 H. Hoek penningmeester (2008)
 R. Borst lid DB (2007)
 C. van Geel lid (2004)
 H.J.H. Vieberink lid (2005)
 A. ten Oever lid (2000)
 H. Robaard lid (2002)
 H. van der Meer lid (2008)
 P. Schulpen lid (2008)
 J.M. Seroo lid (1985)
 G.A. Schiller lid (2002)

Adviseurs:
 Mr P. van Schooten - Juridische zaken
 Prof. Dr. J.L. van Haaften - Bioloog
 G.J. Spek - Technisch adviseur

Secretariaat: Mw. D. Rodrigo-Derksen
 Stoutenburglaan 8-B, 3836 PB Stoutenburg Noord
 Tel.: 0342-45 02 06 E-mail: secretariaatvhr@hetnet.nl

Ledenadministratie:
 De Kwaliteitsadviseur: Mw. Drs. V. Donker
 Poortersdreef 10, 3824 DN Amersfoort. Tel.: 06-30 49 28 61
 E-mail: vdonker@dekwaliteitsadviseur.nl
 Penningmeester VHR: H. Hoek
 Poortersdreef 10, 3824 DN Amersfoort. Tel.: 033-480 69 92
 E-mail: penningmeester@reewild.nl

Website en Kenniscentrum: H. van der Wal, redactie

www.reewild.nl www.kenniscentrum-reeen.nl

Webshop: www.reewild.nl
 E-mail: penningmeester@reewild.nl

Slijpplaatjes: G.J.M. Koenderink
 Lhee 96, 7991 PK Dwingeloo. Tel.: 0521-59 73 56

Coördinator keurmeesters: J. Schoonderbeek
 Meidoornstraat 16, 7497 MG Bentelo. Tel.: 0547-29 22 28

Vormgeving: Lenoirschuring, Amstelveen

Druk: Lenoirschuring, Amstelveen

Lithografie: Lenoirschuring, Amstelveen

Contributie: € 30,- per jaar

Bankrelatie: ABN - AMRO Bank
 Rekeningnummer 49.70.37.440
 t.n.v. Vereniging "Het Reewild" te Amersfoort.

'Capreolus' is het onafhankelijke orgaan van de Vereniging Het Reewild. De weergegeven meningen komen niet noodzakelijkerwijs overeen met die van het bestuur. De redactie behoudt zich het recht voor, elke reactie te korten of te redigeren.

Copy voor 'Capreolus' nr. 62: 7 mei 2009
 zenden aan redactie van Capreolus:
 Rijksstraatweg 46, 3631 AD Nieuwersluis
 E-mail: djb.groen-grijs@planet.nl

Foto voorpagina: J. Huttinga
 Overname van artikelen is toegestaan
 mits de bron wordt vermeld.

Inhoud

Cijfers, cijfers en nog eens cijfers	3
Alg. Ledenvergadering regio Noord Nederland	5
Wildmerken	6
Eén cursus reeënbeheer	8
Jachthoornfestijn	9
Alg. Ledenvergadering VHR	10
Eindelijk een goede databank!	12
Bijna elke nacht raak	18
Voor u gelezen	20
FBE bestuurdersdag	22

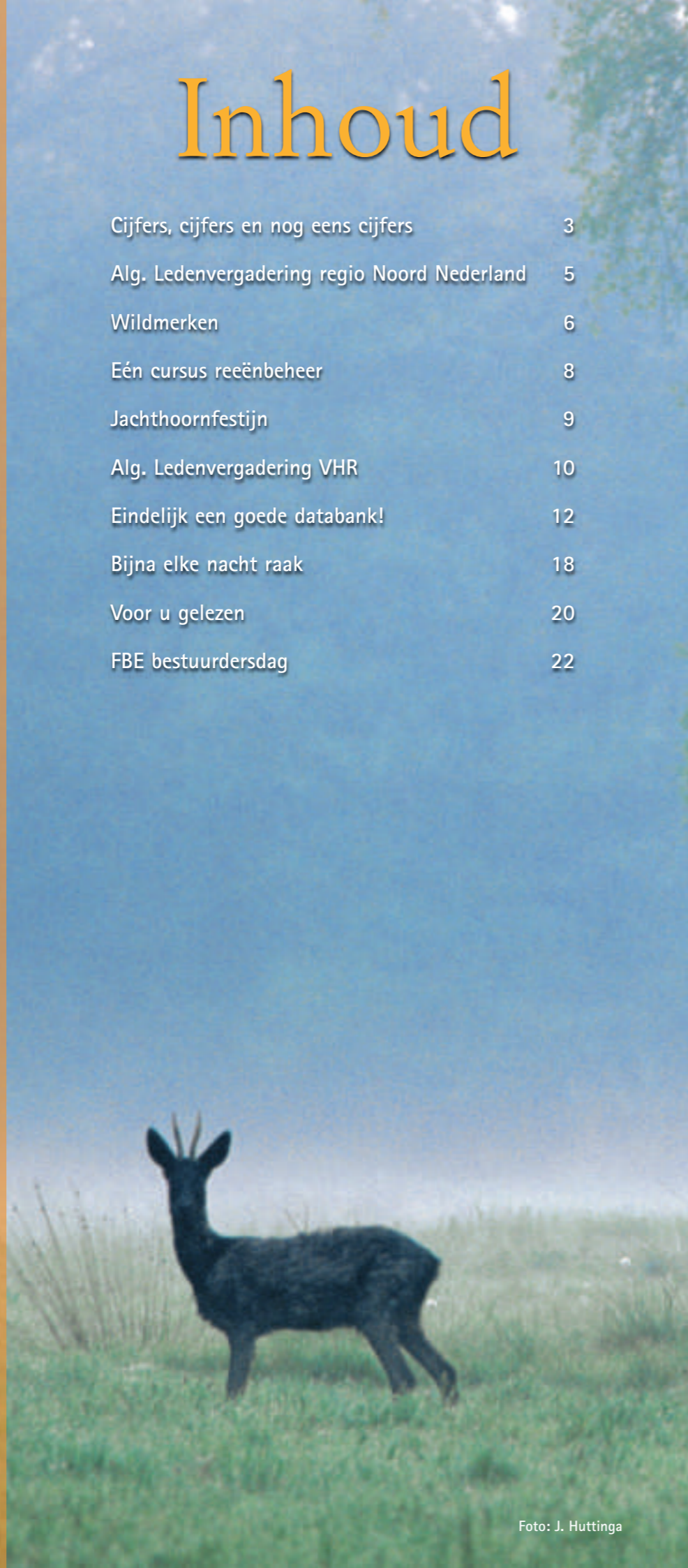

Foto: J. Huttinga

Zonder cijfers draait de wereld niet draait het wildbeheer niet

Kijk, onze wetgever blinkt niet altijd uit om zaken te vereenvoudigen, hoewel ze dat wel al jaren als belangrijk politiek item naar buiten brengen. De Flora- en faunawet is daar een aardig voorbeeld van. Echt ingewikkeld is de wet niet, maar door zijn structuur, door de algemene bescherming van dier en plant, is de uitvoering heel veel anders dan bijvoorbeeld de uitvoering van de oude jachtwet, visserij- en vogelwet. De uitvoerende reeënbeheerder, de jager, mag slechts handelen na de opdracht van de provincie (de verantwoordelijke beheerder). Daartoe krijgt hij, via de WBE en centraal toestemmingshouder, een ontheffing (art. 68) om de wet te mogen overtreden, immers volgens artikel 9 is het verboden om een dier te doden.

De ontheffing is dus geen jachtbewijs. Vervolgens is een ree een beschermd inheemse diersoort en geen wild. Op een ree wordt dus niet gejaagd. Een ree wordt eventueel geschoten, nadat er van alles op papier is gezet, beleid is gemaakt, rechtzaken zijn gevoerd, enzovoort, wanneer de noodzaak daartoe gemotiveerd staat omschreven in het vijfjaarlijkse FBE-plan. Het doden van een ree is alleen toegestaan (als alle andere middelen niet helpen) in het kader van schadebestrijding en populatiebeheer. Die schade moet dan wel aangetoond zijn of met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid te verwachten zijn. (schade aan: gewassen, vee, bossen, visserij en wateren, ter voorkoming van schade aan flora en fauna, volksgezondheid en openbare veiligheid (verkeer), veiligheid van het luchtverkeer en met het oog op belangen die bij algemene maatregel van bestuur zijn aan te wijzen).

De provincie is de verantwoordelijke reeënbeheerder

Het jagen op reeën kun je dus zien als noodzaak. Een uitvoerende vrijwilligerstaak die je op je neemt in opdracht van de FBE en de Provincie. Met al het beleidswerk, overleg, wet- en regelgeving, bezwaarschriften en rechtzaken voorafgaand aan de uitvoering (afschot bijvoorbeeld) heb je niets te maken gehad. Gelukkig maar, want daar zit je echt niet op te wachten. Dat doen gestudeerde dames en heren, zoals redactiecollega's Gerrit Jan Spek, Rik Schoon en Rob Borst. We leven in een wereld van transparantie. Maar ook in een wereld van maatschappelijke verantwoording. Zomaar het bos ingaan en naar eigen goed denken wat afschot plegen is er niet bij. Nee, het FBE-plan is heel specifiek. Het geeft per provincie en WBE aan hoeveel reeën uit de populatie moeten worden genomen, waarom en ter voorkoming van wat: de maatregel ter voor-

koming van schade. De FBE en de provincie wil graag weten of de maatregel effect heeft gehad, zodat ze in de gebruikelijk evaluatierapportages kunnen aangeven of de maatregel gerechtvaardigd was. Dat willen ze en dat moeten ze. De overheid is de beheerder en draagt dan ook zijn verantwoordelijkheid en het is het publiek dat de overheid op zijn verantwoordelijkheden wijst en bij falen daarop afrekenet.

Nogmaals, niet de WBE, niet de jagers en niet de terreineigenaren zijn de verantwoordelijke beheerders, maar de Provincie.

cijfers, cijfers en nog eens cijfers

Foto: Eline Verwoerd

Voor het laatste wat ik noemde, de evaluatie, de rechtvaardiging van de maatregel ter voorkoming van schade, komt de jager in beeld. En dat is maar goed ook, want wie weet nu beter wat er in het veld gebeurt, wie kan vertellen waar en wanneer dieren zijn geschoten, wie weet hoeveel dieren het slachtoffer zijn geworden van het verkeer en op welke plek, wie telt, wie monitoort, wie denkt en doet aan preventie, wie zorgt voor de reeën? Juist, de jager. Die doet dat vrijwillig. Hij houdt van dieren. Hij houdt van de natuur. Hij beleeft er ple-

zier aan. En hij investeert, in geld, tijd en heel veel energie. Wie wordt van de jagers' inspanningen beter? In eerste instantie de reeën, het wild en dan pas de jager zelf. Secundair wordt de WBE, FBE en Terrein-eigenaar beter van de jager' zijn inspanningen. De jager voert immers uit wat de FBE en de Provincie hem 'opdraagt'. De provincie wil dus graag weten wat er gebeurt. Dat moet ze ook weten vanwege haar beheerverantwoordelijkheid. Cijfers, cijfers hebben ze dus nodig. Cijfers, informatie die alleen de jager kan verstrekken. De jager weet wat hij doet. Iedereen mag dat weten en sommigen moeten het weten. Kom op met die informatie. In het café en aan jachtrienden wordt uitvoerig verteld hoe die oude reeëit die altijd langs de drukke weg liep binnen is gekomen. Door afschot of door een nazook met een SZN-team. Is het dus afschot of valwild? Allebei belangrijke gegevens, verplichte gegevens.

De vereniging is een groot voorstander van volledige informatie verstrekking middels internet. Het is snel, efficiënt en betrouwbaar en volledig transparant. Het registratiesysteem van het bekende bedrijf NatuurNetwerk heeft een 'proven track record' (via de Vereniging Wildbeheer Veluwe). Logisch dat de VHR het systeem van NatuurNetwerk omarmt en ondersteunt. Voor reeën en andere dieren draait het systeem nu op de Veluwe, de Achterhoek en in de provincie Brabant. En met succes, zoals te verwachten was. De Provincie blij, de FBE blij, de WBE blij en de jager blij. Het systeem houdt de technische kant, de 'facts en de figures', c.q. de uitvoering van maatregelen, keurig bij. De input is belangrijk,

Foto: J. Hendriks

Monitoring en registratie moeten we doen, voel het als verplichting. We hebben gegevens nodig om antwoorden te geven op de vragen die in de wet worden gesteld (Artikel 10 Besluit Faunabeheer)

Maatregelen worden alleen genomen op basis van deugdelijk cijfermateriaal

Met een minimale inspanning beschik je zelf over alle relevante gegevens van je jachtveld, over wat er gebeurt waar en wanneer. Dezelfde gegevens worden centraal beheerd, hartstikke veilig, door NatuurNetwerk. Het systeem brengt gegevens bij elkaar. Zo kan uit de gegevens van een WBE met 40 jachtvelden bijvoorbeeld worden geconcludeerd dat een nieuwe terreindoorsnijdende provinciale weg hoogstwaarschijnlijk veel verkeersslachtoffers gaat maken. Op basis van die informatie kan de Provincie dan actie nemen om preventieve maatregelen te nemen.

De snelheidslimiet terugbrengen, wildspiegels aanbrengen, afleidend voeren en eventueel het afschot verhogen. De platte ingevoerde gegevens kunnen later gematched en gecrossed worden met meteorologische gegevens, met bestaande en geplande infrastructuur, met wat dan ook. Na een paar jaar is bijna alles voorspelbaar. Na een paar jaar is ook het effect van een maatregel bewijsbaar. En dan zijn we precies waar we zijn willen. De FBE en de provincie heeft haar noodzakelijke gegevens om het FBE-plan te onderbouwen en jij hebt de bewijsvoering dat je inzet zijn vruchten afwerpt en zorgt voor het halen van de gestelde doelen. Dat is een toegevoegde waarde aan het uitvoerende beheer van reeën. Daar word je voor gewaardeerd en beloond. Het wild, de reeën zijn er blij mee, de verantwoordelijke beheerder is er blij mee, het publiek is er blij mee en jij bent er blij mee. Dat is vreugde beleven aan zorgplicht, dat is vreugde beleven aan vrijwilligerswerk.

Wat de dieren betreft, die zijn gebaat bij goede analyse van de uitvoeringsgegevens. Die zijn gebaat bij degelijk statistisch werk. Voorspelbaarheid, het uitsluiten van toeval, voorkomt kommer en kwel, voorkomt schade en zorgt daarom voor vitale dieren. En daar gaat het om bij de vereniging. Daar gaat het bij iedereen om.

want zonder gegevens draait een datasysteem niet. Nog veel belangrijker is de output. Als jachthouder bijvoorbeeld heb je een volledig overzicht van alles rond het afschot. Plaats, tijd, frequentie van 'in het veld zijn', wie, wat en waar, met één druk op de knop voorhanden. En dat met een inspanning van één minuut per afschot of binnenbrengen van een stuk valwild.

Donald Buijtdorp

Alg. Ledenvergadering regio Noord Nederland Café-Restaurant 'Sprookjeshof' te Zuidlaren Aanvang: 20.00 uur

Namens het bestuur van de Vereniging Het Reewild, regio Noord Nederland nodig ik u uit voor de alg. ledenvergadering van onze regio op maandag 20 april 2009

Agenda

1. Opening door de voorzitter
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen jaarvergadering 16-4-2008
4. Jaarverslag secretaris
5. Jaarverslag penningmeester
6. Verslag kascommissie
7. Benoeming nieuw kascommissielid
8. Verkiezingen: aftredend en herkiesbaar is de heer Loeröp en in de bestaande vacature stelt de heer G. Stuiver te Hemrik, Friesland zich verkiesbaar. Tegenkandidaten kunnen tot een half uur voor de vergadering bij de secretaris worden gemeld.
9. Rondvraag

Aansluitend op de jaarvergadering zal de heer Udding, secretaris van de FBE's, vertellen over zijn ervaringen met het reeënbeheerplan Noord Nederland, waarna de heer Loeröp ons zal bijpraten over de nieuwe

opzet van de cursus Reewildbeheer Vereniging Het Reewild.

Pauze

De Vereniging Het Reewild is in beweging en er zijn nieuwe ontwikkelingen op komst. Onze landelijke voorzitter de heer Marien Greep zal ons meer vertellen over het Kenniscentrum van de VHR en de samenwerking met andere organisaties om te komen tot een gezamenlijk grofwildbeheer in Nederland.

10. Sluiting

Namens het bestuur
N. Loeröp, secretaris

Foto: J. Hüttinga

HEMKER BEKKING

SPECIALE AANBIEDING
uit de Shellbrook voorjaarscollectie

SHELLBROOK AANBIEDING

Perfect op elkaar afgestemde kleding met S-TEX membraan, dus winddicht, waterafstotend en ademend. Verkrijgbaar in de maten S t/m XXXL

Lichtgewicht Shellbrook JAS 99,95
sterk, veel zakken, verborgen capuchon

Bijpassende Shellbrook BROEK 79,95
elastische taille, twee been- en achterzakken

JAS en BROEK als SET 149,00
normaal als set 179,90 nu voor

Shellbrook EXTRA'S

Bijpassend Shellbrook SCHIETVEST 59,95
sterk en met heel veel zakken

Bijpassende Shellbrook ZOMERBROEK 55,00
elastische taille en veel zakken

Bijpassend Shellbrook FLEECEVEST 45,00
winddicht, drie zakken en rits

Deze drie extra's als SET 135,00
normaal als set 159,95 nu voor

TWELLO Nijverheidsstr. 5 Tel. 0571 276552 | **BEEK en DONK** Brouwersstr. 25-a Tel. 0492 553460
LEIMUIDEN Tuinderij 15-a Tel. 0172 506593 | **STEENWIJK** Woldmeentherand 11 Tel. 0521 521430

OPENINGSTIJDEN Di. t/m Vr. 10:00-18:00 uur Za. 10:00-17:00 uur
INTERNET www.hemker-bekking.nl Mail: info@hemker-bekking.nl

Al heel lang verzorgt de VHR de uitgifte van de wildmerken voor reeën in Nederland. Destijds verplicht op wettelijke basis, later op vrijwillige basis. Doel was vooral de bestrijding van stroperij en het voorkomen van illegale handel in reeën.

Ook na de invoering van de Flora- en faunawet is bij veel FBE's en WBE's het wildmerk in gebruik gebleven ondanks het feit dat dit niet wettelijk verplicht was. Dit leidde soms tot verwarring over de status van het wildmerk.

Ik ga ervan uit dat u als uitvoerder van het beheer van reeën op de hoogte bent van het feit dat tegenwoordig afschot van reeën alleen plaats mag vinden na het verlenen van een ontheffing van de Flora- en faunawet, verleend door de provincie aan de FBE. In deze wet is immers bepaald dat het ree een inheemse beschermde diersoort is.

Wellicht ten overvloede wil ik u wijzen op het artikel van Rob Borst in de vorige uitgave nr. 60 van Capreolus onder de titel 'Beheer van reeën vraagt maatwerk'. Hierin beschrijft hij op een duidelijke manier het wettelijk kader van het reeënbeheer.

Uitgifte van merken

De uitgifte van de wildmerken gebeurt centraal vanuit de VHR aan de regio's van de VHR op basis van de door de provincie aan de FBE verleende ontheffingen en of werkplannen waarin de aantallen te doden reeën zijn opgegeven. Aan deze aantallen worden de unieke wildmerknnummers gekoppeld. Daarna verdelen de Regio-secretarissen de merken onder de WBE's of reewildcommissies die ze weer verdelen onder de jachthouders naar rato van het aan hen toegewezen aantal afschot van bokken, geiten en kalveren.

Uitgegeven wildmerken waarbij geen afschot is gerealiseerd kunnen worden ingeleverd of vernietigd. Doordat het unieke nummer al een keer is gebruikt zijn ze verder waardeloos geworden.

De VHR heeft speciale wildmerken voor het valwild, die via het secretariaat zijn te bestellen.

Het gebruik van wildmerken

In de in 2007 gepubliceerde 'Leidraad voor het beheer van reeën' wordt de noodzaak onderstreept van het gebruik van wildmerken. Het gebruik is vierledig, ten behoeve van:

- registratie
- controle en handhaving
- wildhygiëne
- monitoren

Registratie

Door gebruik te maken van het wildmerk dat voorzien is van een uniek nummer en bevestigd is aan het ree, is het mogelijk dat ree te identificeren en te traceren. Vergelijk het met de oormerken van onze

WILD MERKEN uitgifte en gebruik van wildmerken bij uitvoering reeënbeheer

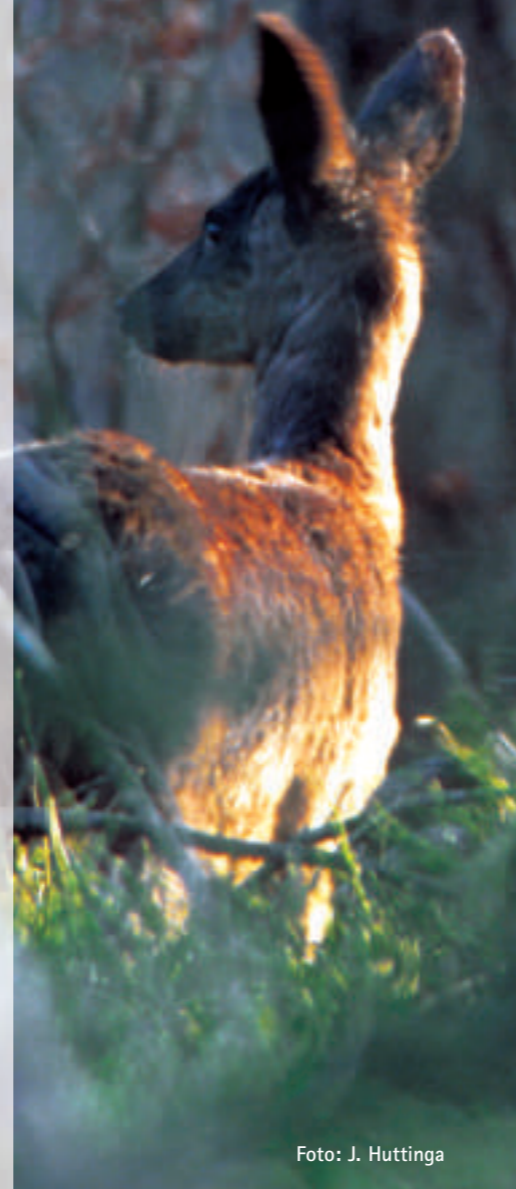

Foto: J. Huttinga

koeien. Door van te voren de nummers van de merken te vermelden op de toestemming voor afschot is het mogelijk door middel van dat wildmerknummer het afschot zonder verwisseling op een juiste manier te registreren ten behoeve van WBE en de FBE.

Controle en handhaving

Doordat er sprake is van één uniek nummer op het wildmerk is ook controle mogelijk of gehandeld is conform de verleende toestemming. Voor de handhavers kan gecontroleerd worden of gehandeld is in overeenstemming met de ontheffingen en toestemmingen.

Wildhygiëne

Ook bij de afhandeling van de wildhygiëne, verkoop aan poelier of direct aan restaurant, speelt het wildmerk een cruciale rol. Het aan het ree bevestigde unieke wildmerknummer dient verplicht op de

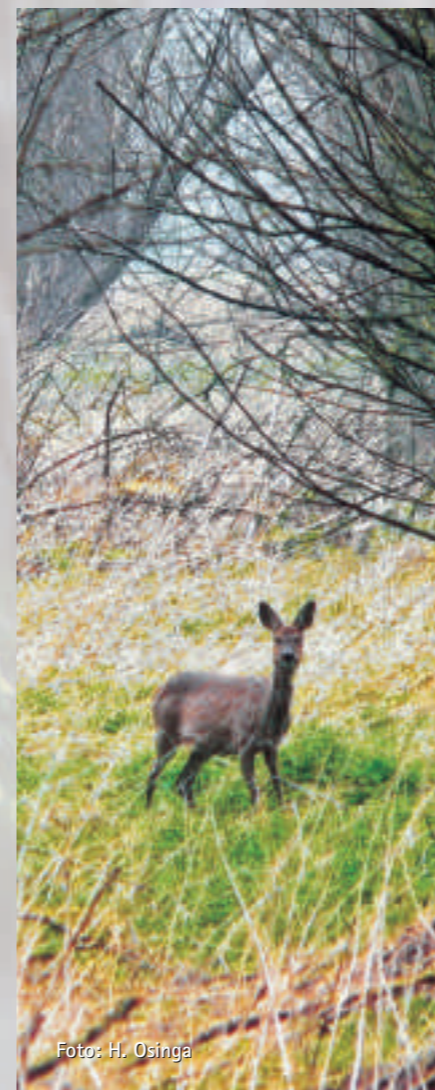

Foto: H. Osinga

Door Marien Greep

'Verklaring 1e onderzoek grof vrij wild' te worden vermeld. Zo is het vlees van het ree te identificeren en is te traceren waar het vlees in de voedselketen is gebleven. *Redactie: het lijkt een kwestie van tijd dat bijvoorbeeld in Duitsland het gebruik van merken in relatie tot de wildhygiëne verplicht wordt gesteld.*

Monitoren

Formulieren, toestemmingen, terugkoppeling van afschotgegevens naar WBE en FBE is een dure en vooral tijdrovende zaak. Het verkrijgen van uniforme, eenduidige gegevens is van essentieel belang voor alle betrokkenen. Om tot een snelle en efficiënte oplossing te komen heeft NatuurNetwerk B.V. enige jaren geleden een digitaal afschotregistratie systeem opgezet. Met dit systeem is op een goedkope en snelle manier de gewenste en relevante gegevens in te vullen en door te geven. Dit bespaart zeer veel tijd en kosten voor

jachthouders, WBE's, reeëncommissies en FBE's. De VHR hoopt dan ook dat alle FBE's overgaan op het gebruik van NatuurNetwerk's afschotregistratiesysteem. Met dit digitale systeem worden alle data van reeën op eenzelfde wijze opgeslagen, van tellingen tot en met het gerealiseerde afschot en valwild.

Kortom, het wildmerk is niet meer weg te denken in de uitvoering van het beheer. Sterker nog de belangrijkheid neemt alleen maar toe.

Uitgegeven wildmerken waarbij geen afschot is gerealiseerd kunnen worden ingeleverd of vernietigd

Door met elkaar samen te werken zullen we in staat zijn een goed informatiedossier op te bouwen dat zeker de goede aspecten van het beheer maar ook de leemten helder zullen weergeven.

Wildfotografie Andy van Ommeren

- Edelwild
- Zwartwild
- Damwild
- Reewild
- Kleinwild
- Moeflons

Expositie:

Natuurcentrum Veluwe

Groot Ginkelseweg 2, 6718 SL Ede

Businesspark Stein 301, 6181 MC Stein-Elsloo

Tel. 046 - 436 05 34

www.andyvanommeren.nl

Foto: T. Janssen

Foto: J. Hendriks

Klaus Demmel kan het echt. Reefiepen tot op je schoenen en kraaien en vossen lokken tot in je loop

Snel inschrijven voor de seminars van 2009

In 2005 is Henker & Bekking samen met Klaus Demmel uit Duitsland gestart met het organiseren van een reeëpseminar. Dit was direct een groot succes. In de jaren daarna evenzo. In 2007 werd voor de eerste keer het seminar 'Vossen en kraaien lokken' succesvol gehouden.

Programma seminars 2009

ZATERDAG 11 JULI
09.00 – 13.00 uur **VOSSSEN EN KRAAIEN LOKKEN**
14.00 – 18.00 uur **REEFIEPEN**

ZONDAG 12 JULI
09.00 – 13.00 uur **VOSSSEN EN KRAAIEN LOKKEN**
14.00 – 18.00 uur **REEFIEPEN**

Plaats: Hotel v. d. Valk 'De Cantherel' in Ugchelen–Apeldoorn (afslag 19 op de A1 van Amsterdam naar Hengelo)

Kosten per seminar €38,50. Inschrijving voor 1 mei 2009 10% korting. Inschrijving voor beide seminars op één dag voor 1 mei €65,- totaal

Hemker & Bekking Twello, 0571-276552
Beek en Donk, 0492-553460
Leimuiden, 0172-506593, Steenwijk, 0521-521430
www.hemker-bekking.nl info@hemker-bekking.nl

EÉN CURSUS reeënbeheer

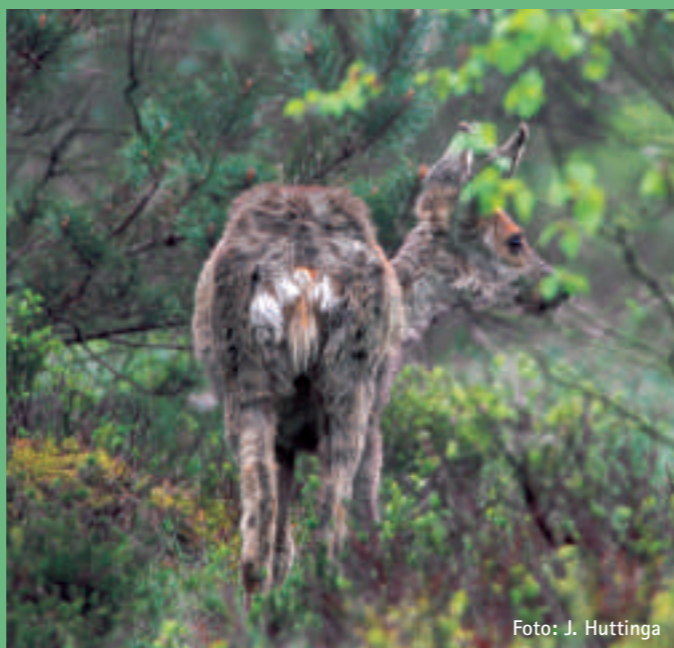

Foto: J. Huttinga

Tijdens de ALV op 25 april 2009 zal uw bestuur de vernieuwde opzet bekend maken van de cursus reeënbeheer VHR

Vanaf die datum verzorgt de Vereniging Het Reewild nog maar één landelijke cursus. Door heel Nederland overal gelijk.

Na de cursus is het mogelijk om een gecertificeerd examen te doen, bestaande uit een theoretisch en een praktisch gedeelte.

Voor diegenen die aan kunnen tonen dat zij met goed gevolg eerder een cursus hebben gevolgd en die alsnog het examen willen doen, bestaat de mogelijkheid dit te doen tegen een gereduceerd tarief.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering wordt één en ander uitgebreid toegelicht.

Marien Greep, voorzitter

Jachthoornfestijn op het landgoed Vogelenzang

Zaterdag 18 april worden voor de 45ste maal de Nederlandse Kampioenschappen Jachthoornblazen gehouden. Landgoed Vogelenzang in de gemeente Bloemendaal is de locatie waar het festijn wordt gehouden. Route-aanwijzing: Vogelenzangseduinweg 4, 2114 AS Vogelenzang.

Zeker 15 jachthoornblazersgroepen worden verwacht met in totaal meer dan 250 blazers. Gestreden wordt om de kwalificatie 'beste blazersgroep' van Nederland in de toonsoorten Bes of Es of D.

Sinds 2007 worden de Nederlandse Kampioenschappen op een jaarlijks wisselende locatie gehouden. Na Midden Limburg, De Hoge Veluwe is nu Landgoed Vogelenzang het decor voor het jachthoornblazen. Jachthoornblazersgroep 't Panneland, ervaren in het organiseren van jachthoornfestivals, tekent dit jaar voor de organisatie.

Landgoed Vogelenzang is op 18 april a.s. vrij toegankelijk, mits een meegebrachte hond wordt aangeliend, en u zich houdt aan de aanwijzingen van de organisatie. De toegang is gratis. De kampioenschappen beginnen rond 9.15 uur. De prijsuitreiking is gepland om 16.00 uur.

publicrelations@nvjb.nl

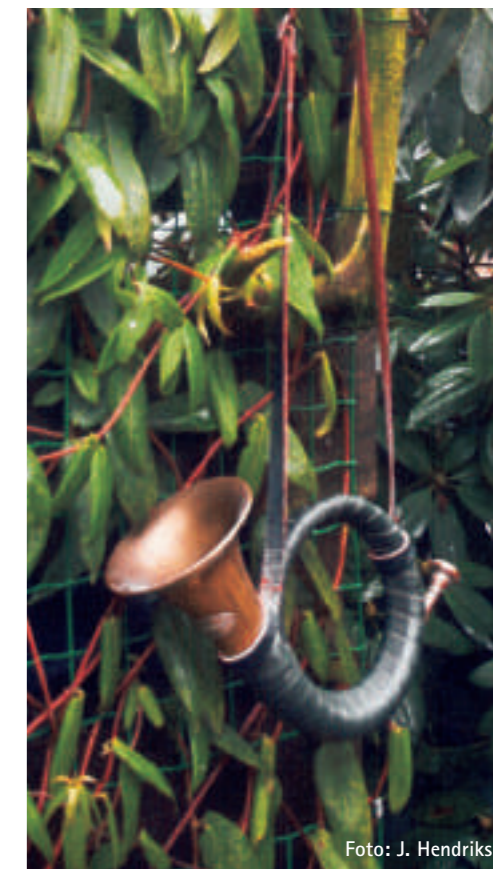

Foto: J. Hendriks

Eelerwoude werkt met passie

aan een mooier
en groener Nederland

Flora en fauna in het vizier

Onze specialisten ecologie, ruimtelijke ontwikkeling en civieltechniek, landschapsontwerpers en rentmeesters werken gedreven aan versterking van natuur en landschap. Samen met u komen we tot praktische, creatieve en effectieve oplossingen. We maken integrale plannen voor ontsnippering, verrichten onderzoek naar doelsoorten en nut & noodzaak van voorzieningen, en maken inrichtingsplannen voor ecopassages en faunatunnels.

We zijn goed thuis in natuurwetgeving. We voeren vele natuurtoetsen en habitattoetsen uit. Inventariseren daarvoor beschermde flora en fauna, maken ecologische effectenbeoordelingen en geven adviezen voor mitigerende maatregelen. Ook verzorgen en begeleiden we aanvragen voor ontheffingen of vergunningen. We stellen beheerplannen voor Natura2000-gebieden op. Ook actualiseren we faunabeheerplannen.

Op het gebied van ontwikkelingen werken we aan landschappelijke en ecologische inpassing van infrastructuur en beheer- en inrichtingsplannen voor bos, natuur, water en stedelijk groen. Ook verzorgen we subsidieaanvragen, bestekken, directievoering en toezicht op de uitvoering.

Neem contact met ons op voor een vrijblijvend gesprek.

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

www.eelerwoude.nl

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Ontvangst vanaf 10.00 uur

Agenda:

1. Opening 10.30 uur
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Goedkeuring notulen ALV 19 april 2008
4. Jaarverslagen:
 - Bestuursverslag
 - Penningmeester
 - Verslag Kascommissie
5. Benoeming nieuwe kascommissie
6. Begroting 2010
7. Vaststellen:
 - contributie 2010
 - retributie regio's
8. Landelijke cursus Reeënbeheer VHR
9. Activiteiten lopend jaar
10. Wat verder ter tafel komt
11. Rondvraag
12. Sluiting

Ter afsluiting biedt het bestuur u een gezamenlijke lunch aan.

Stoutenburg, maart 2009
Namens het bestuur,

Tineke Rodrigo- Derksen secretaris

Foto: J. Huttinga

Foto: J. Huttinga

Leden die de jaarvergadering willen bijwonen worden verzocht dit uiterlijk voor 10 april 2009 schriftelijk te melden bij de secretaris. (secretariaatvhr@hetnet.nl) in verband met lunch.

Op verzoek worden de notulen van de ALV van 19 april 2008 en/of bestuursverslag en/of jaarverslag penningmeester vooraf toegezonden. Gaarne kenbaar maken wat u wenst te ontvangen.

Verder verzoekt het bestuur de leden die een vraag hebben voor de rondvraag deze, indien mogelijk, vooraf schriftelijk kenbaar te maken aan het secretariaat zodat adequaat kan worden gereageerd.

Het bestuur van de Vereniging Het Reewild nodigt u op zaterdag 25 april 2009 in Hotel Bakker te Vorden uit tot het bijwonen van: de Algemene Ledenvergadering

Eindelijk een GOEDE DATABANK!

Digitaal faunaregistratiesysteem BINNEN VEERTIEN DAGEN OPERATIONEEL in Brabant

VHR en FBE nemen INITIATIEF EN VERANTWOORDELIJKHEID

Belangrijke schade wordt AANTOONBAAR

De zinvolheid van maatregelen wordt BEWIJSBAAR

Ontheffingen worden TERECHT VERLEEND

Door Donald Buijtendorp

Mag de ontheffingverlener ook weten wat er met de ontheffing is gedaan? Zeker mag hij dat. Logisch toch ook. Op basis van het FBE-plan geeft de provincie in Brabant aan 58 WBE's en maar liefst 1000 jachthouders een ontheffing voor het doden van reeën. In het kader van schadebestrijding en populatiebeheer is het wenselijk dat een gedeelte van de reeënpopulaties weggenomen wordt door afschot.

Andere mogelijkheden om dat doel te bereiken zijn niet voorhanden of zijn al toegepast en hebben geen of niet genoeg resultaat opgeleverd. Afschot is echt het laatste middel. Een maatregel dus om een doel te bereiken. Buiten de ontheffing van de Provincie (FBE) heeft de jachthouder nog een gebruikerstoestemming, ook wel Machtiging genoemd, nodig (= een doorgeschreven ontheffing hoeveel dieren er in zijn WBE geschoten mogen worden) en als laatste de grondgebruikersverklaring.

Het doodschieten van reeën is een serieuze zaak. Voordat tot afschot wordt overgegaan hebben jachthouders en WBE's de nodige informatie geleverd aan de FBE. Cijfers over de aantallen dieren, de plaats waar ze zich ophouden, waar schade is en waar schade is te verwachten, hoeveel dieren het slachtoffer worden van verkeer en waar. Met al die informatie gaat de

Foto: J. Hendriks

FBE aan de slag en maakt het wettelijke verplichte Faunabeheerplan. Er moet antwoord gegeven worden op vragen als: de duurzame staat van instandhouding van de soort mag niet in gevaar komen, wat is de draagkracht van de verschillende leefgebieden, en nog veel meer. Is goed en betrouwbaar cijfermateriaal voorhanden dan is met een normale tijdsinspanning een valide plan te maken. Helaas ontbreekt het maar al te vaak aan valide cijfermateriaal. De redenen waarom dat is, is nu even niet aan de orde. Het feit is er en dat maakt het al ingewikkeld genoeg om een degelijk FBE plan te concipiëren. Buiten het feit dat werken met gebrekkige informatie vele malen meer tijd kost dan werken met voldoende, actuele en betrouwbare gegevens.

"Bij mij, adjunct-secretaris FBE Brabant Erik Koffeman, in Brabant was het niet veel anders dan in de andere provincies. Het verzamelen van de gegevens, het wegsleuren bij de WBE's en de jachthouders, de wegbeheerders en de terreineigenaren was een hels karwei. Het kostte mij praktisch een full-time arbeidskracht in tijd uitgedrukt. Laten we het over de kosten nog maar niet hebben. Sommige WBE's hadden prima cijfermateriaal, alleen niet snel boven water te krijgen. En wat je als FBE nodig hebt is eigenlijk real-time informatie. Druk op de knop en je moet kunnen zien hoeveel dieren van de toewijzing zijn geschoten, druk op de knop en je moet kunnen lezen hoeveel stuks zijn doodgereden en waar. Je moet de populatiegrootten weten en de leefgebieden zien. Nog zo iets, volgens de wet moet in het FBE plan een draagkrachtberekening voor de verschillende

leefgebieden opgenomen worden. Nou, iedereen deed het op zijn eigen manier. Geen uniformiteit, aldus een behoorlijke chaos waarin het moeilijk is orde op zaken te stellen. Het is steeds wel gelukt, maar vraag niet wat de inspanning is geweest. Buiten proportioneel en ik denk dat het bij mijn collega's in andere provincies niet veel anders is en is geweest."

De provincie en andere bestuurders van dit land eisen transparantie

Dat eist ook de burger, de belastingbetaler. Simpel gezegd. Als de provincie de beslissing neemt een ontheffing te verlenen om een beschermde diersoort te mogen doden dan zal de provincie naar de maatschappij verantwoording moeten afleggen of het verlenen van die ontheffing een goede zaak is geweest. De enige manier om dat te doen is om aan de WBE's en de jachthouders te vragen hun handelingen, zoals afschot, punctueel te registreren. Dat ging dus niet goed.

Nu is er wel een gebied in Nederland waar het wel goed ging, zelfs heel goed. Op de Veluwe maken ze sinds 2005 gebruik van het afschotregistratiesysteem ontwikkeld door het bedrijf NatuurNetwerk B.V. Daardoor weten ze realtime hoeveel wilde zwijnen zijn geschoten. Ze weten hoeveel herten waar rondlopen en hetzelfde voor damherten en reeën. Ze weten wat de kritische wegen zijn voor verkeersslachtoffers en in welke periode. De gewichten, de gezondheidsindicatie, mastverwachtingen, de landbouwschade, etc., alles zit in de databank. Cijfers waar je kwantitatief

Foto: J. Hendriks

en kwalitatief iets mee kan doen. En ik vind ook moet doen. Een fantastisch systeem dat naar mijn idee terecht is omarmd door de Vereniging Het Reewild en opvolging verdiend." Iedereen in Nederland schreeuwt om betrouwbaar cijfermateriaal. De VHR streeft er naar het faunaregistratiesysteem van Natuur-Netwerk B.V. zo snel als mogelijk voor reeën in geheel Nederland operationeel te hebben.

Op de Veluwe draait het systeem nu vier seizoenen probleemloos en naar grote

Foto: J. Hendriks

tevredenheid van alle belanghebbende partijen. De WBE's binnen de FBE's Oost-Gelderland draaien ook met het digitale via internet gedreven systeem. Ze willen niet meer anders. De provincie Utrecht gaat er mee beginnen en Brabant werkt er mee sinds december 2008.

Angst voor digitalisering?

"En ik zal u vertellen hoe dat in zijn werk is gegaan. Eerst kondig je het aan bij alle WBE-secretarissen. Heel groot is het enthousiasme nu ook weer niet, een beetje de kat uit de boom kijken gedrag. D'r waren er een paar bij die dreigden

met stoppen als ik digitaal ging. Het leuke is dat die negatieve dreigheren nu de grootste voorstanders zijn en de beste gebruikers van het systeem, juist omdat het de administratieve rompslomp beperkt. Ze hebben ervaren wat de waarde van het systeem is, het nut van realtime informatie. Vroeger riepen de jagers dat er schade was, nu kunnen ze het met cijfers aantonen. Alles wat ik nodig heb, kwantitatief, voor mijn verantwoording aan de provincie, haal ik uit het systeem. Heel transparant. De provincie kan tot op

zekere hoogte zelf meekijken. Nog transparanter. De WBE kijkt mee voor zijn WBE en de jachthouder voor zijn gebied. Alles dus op een need-to-know basis."

"Wil ik, de provincie of een WBE een analyse van de input, bijvoorbeeld over het fenomeen valwild, dan kan dat binnen het systeem van

Natuurnetwerk B.V. worden gemaakt. Analyses en statistische bewerkingen om vlot te kunnen rapporteren door de beheerder".

Er heerst angst voor de implementatie van het systeem. Ook in Brabant was dat zo. "Het is ingewikkeld, heel veel oude jagers hebben geen computer en wat moeten ze met mijn informatie, was een veel gehoorde opmerking. Het tegendeel is dus waar. In Brabant zijn de 58 WBE's en de 1000 jachthouders in 14 dagen operationeel geworden. 100%. Een klein beetje dwang zit er wel achter. Een ontheffing en machtiging wordt verleend op basis van hun cijfermateriaal, op hun aantonen van belangrijke schade.

Werken ze dus niet mee en leveren ze geen cijfermateriaal, vervalt ook de reden voor een ontheffing. Deze logica wordt door iedereen ingezien en gerespecteerd. Problemen zijn er dus niet. Dat oude jagers geen computer ter beschikking hebben mag je ook naar het land der fabelen verwijzen. Alle 1000 jachthouders en daar zitten een aardig aantal krasse bejaarden bij, blijken soms handiger en inventiever met het systeem om te gaan dan de 'drukke' jongeling. Ook het fenomeen, wat doen ze met mijn informatie, beter gezegd 'ik maak zelf wel uit wat er in mijn veld gebeurt', gaat zo zachtjes aan op de helling. Als je de 'opdracht' van de provincie krijgt ter voorkoming van schade en ten behoeve van het welzijn van het dier een aantal reeën te doden dan mag je toch op zijn minst terug rapporteren of de opdracht is uitgevoerd. Met een tijdsinspanne van 1 minuut per dier lever je het bewijs dat het afschot gerechtvaardigd is.

Foto: M. v.d. Belt

De provincie. Wat moet je weten en wat wil je weten

Voor de duidelijkheid geven we hier nogmaals aan wat het belang van de provincie is voor goede en betrouwbare informatie. De provincie is verlener van ontheffing en aanwijzingen voor de uitvoering van het Faunabeheerplan. De provincie geeft toestemming voor noodzakelijke beheermaatregelen. Iedereen snapt dat de provincie daarvoor ook verantwoording moet afleggen. Alleen met betrouwbare cijfers kan dat gebeuren. De provincie moet dus weten of de doelstellingen in het door hun goedgekeurde plan worden gerealiseerd. Maar ook hoe ze worden gebruikt. De Faunabeheereenheid dient dan ook jaarlijks op basis van artikel 69 van de Flora- en faunawet te rapporteren wat er met ontheffingen en/of aanwijzingen is gebeurd. Van groot belang is het feit dat de Raad van State bepaald heeft, dat de Faunabeheereenheden niet onder de WOB (Wet Openbaar Bestuur) vallen. Zo kunnen derde niet te pas en te onpas aanspraak maken op de door de FBE verzamelde gegevens. Faunabeheereenheden en provincies dienen onderling dan ook af te stemmen waar de provincie wel en waar zij geen toegang toe krijgt. Wat moet je weten en wat wil je weten, daar draait het om.

De WBE en de jachthouders

In principe is de WBE het uitvoerende orgaan. Maar de WBE met haar jachthouders is ook de ogen en de oren van de FBE, het wettelijke orgaan dat voor de provincie de plannen maakt en de uitvoering stuurt. Zonder de meldingen van de jachthouder, zonder zijn informatie is geen toegesneden beheer te realiseren. De FBE en VHR kan niet zonder de WBE en de jachthouder, andersom evenmin.

Foto: J. Huttinga

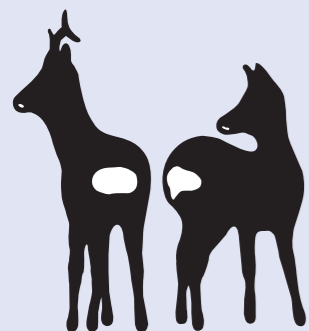
Tailormade

Het operationele systeem wat op de Veluwe (Vereniging Wildbeheer Veluwe) wordt gebruikt is in Brabant aangepast aan hun specifieke wensen. Vooral valwild is daar een aanzienlijk probleem. "NatuurNetwerk heeft het systeem voor ons aangepast. Wij willen weten **waar** de reeën geschoten zijn. Met die registratie kunnen we het afschot te zijner tijd relateren aan de plekken waar bijvoorbeeld veel reeën worden aangereden. In belangrijke besprekingen tussen de provincie, wegbeheerders en terreineigenaren is nu realtime een eventueel probleem ten aanzien van valwild te behandelen. Dat kon vroeger niet, nu wel dankzij het faunaregistratiesysteem van NatuurNetwerk. Bedenk ook eens de waarde van de informatie waar reeën geschoten zijn.

Foto: J. Hendriks

Concentraties geven vaste populaties aan en daarmee kunnen gemeenten, wegbeheerders en Provincie dan rekening houden wanneer infrastructurele zaken aan de orde zijn. Het is maar een voorbeeld, we kunnen nog veel meer nuttige voorbeelden aandragen. Alle kwantitatieve gegevens zitten in het systeem, de output is wat de beheerder vraagt. De kwaliteit is wat je wil en wat je nodig hebt. Elke analyse is tailormade, alleen voor dat doel geschikt.

BELANGHEBBENDEN**Provincie**

Dat de Provincie belanghebbende is, is duidelijk. Evenals de FBE, de WBE en de jachthouder. Maar er zijn er nog meer, zoals het Faunafonds. Met een landelijk opererend faunaregistratiesysteem krijgt zij antwoord op belangrijke vragen. Zoals, wat is er gebeurd ter voorkoming van schade. Dit in verband met de vele aanvragen voor een tegemoetkoming in de schade. Het Faunafonds wil ook graag weten wat de jagers gedaan hebben om schade te voorkomen. Bij het Faunafonds gaat het om veel geld, belastinggeld. Uw geld, ons geld. Zij en wij willen dat daar zorgvuldig mee omgesprongen wordt. Het systeem helpt. Hoe eerder het landelijk ingevoerd is hoe liever het Faunafonds het heeft. En als het goed voor reeën en ander grofwild werkt dan zal het toch ook net zo goed werken voor de andere schade veroorzakende dieren. Zoals ganzen, smienten, konijnen, duiven, kraaien, kauwen om er maar een paar te noemen.

GaN (Gegevensautoriteit Nederland)

In juli 2007 heeft de Minister van LNV prof. dr. Jan van Groenendaal benoemd tot de Gegevensautoriteit Natuur. Zijn taak is het bevorderen van de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en volledigheid van natuurgegevens. De GaN opereert onafhankelijk en neutraal. De belangrijkste activiteit is het operationeel krijgen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Dit instituut heeft dus belang bij een betrouwbare gegevens input aangaande beschermde inheemse hoefdieren, zoals het ree. De input van gegevens over reeën in het datasysteem van NatuurNetwerk B.V. wordt in overleg met de gebruikers doorgelinkt naar de databank van het GaN. NatuurNetwerk B.V. is partner van het GaN.

In eerste instantie gaat het de GaN om de kwantitatieve en betrouwbare (naar waarheid opgemaakt) gegevens. Hoeveel en waar zitten dieren en groeien plantensoorten. Iedereen, overheden, aannemers, etc. die een abonnement hebben met de GaN mogen vrijelijk over de kwantitatieve gegevens beschikken en mogen ze gebruiken. Je kunt je wellicht voorstellen dat een wegebouwer gebaat is bij betrouwbare informatie over de aanwezigheid van een beschermde diersoort of plantensoort op een nieuw aan te leggen tracé van een snelweg. Zulke goede informatie, informatie die niet nog eens gecontroleerd hoeft te worden of waar discussie over mogelijk is, scheelt de wereld aan juridische rompslomp en eeuwigdurende bezwaarschrifttrajecten. De gebruiker weet dat de gegevens van de GaN niet meer ter discussie staan. Je kunt dingen maar beter vooraf weten. Met de GaN en haar databank kan dat nu.

Kwalitatief doet de GaN niets met de input van reeëngegevens. Dat kan ze ook niet en het is haar taak ook niet. Dat ze er zijn en betrouwbaar zijn daar ligt haar eerste verantwoordelijkheid. Voor de Vereniging Het Reewild ligt dat geheel anders. Die heeft conform haar doelstellingen de verantwoordelijkheid voor gezonde populaties en voor het welzijn van die dieren. De VHR wil ten behoeve van het ree kwalitatief aan de slag met de input van alle jachthouders die straks inloggen met hun eigen inlog en password in het systeem van NatuurNetwerk.

Wie moet nu iets met de gegevens in de databank en wie wil nu iets met diezelfde gegevens?

Dat de FBE iets met die gegevens moet, hebben we in dit artikel wel aangetoond, zij heeft een direct belang. Voor de jachthouder is dat niet anders, zijn belang is evident. De VHR heeft ook een belang, een groot belang zelfs. Niet voor niets is de VHR pleitbezorger van een landelijk georganiseerd registratiesysteem. Zij steunt het registratiesysteem van NatuurNetwerk B.V. al vanaf het eerste uur. De VHR zag als geen ander het directe belang en voordeel van betrouwbaar cijfermateriaal voor de FBE. En dus evenzo voor de WBE en de jachthouder zelf. We kunnen het niet genoeg zeggen, met deugdelijk cijfermateriaal, met materiaal waar geen discussie meer op mogelijk is, wordt de zinvolheid van genomen maatregelen (afschot bijvoorbeeld) bewijsbaar. De VHR heeft geen wettelijke verplichting, maar we hebben wel een verplichting aan onze eigen doelstellingen, aan onze mission statement en aan onze statuten. De VHR staat voor duurzame en gezonde reeënpopulaties in Nederland. Zij staat voor de bescherming en het welzijn van het dier. Om dat te bereiken acht de VHR beheer onontbeerlijk. Beheer is geen belijdenis met de mond, niet zomaar iets. Beheer is techniek, beheer is visie, beheer is kennis en beheer is doelgerichte uitvoering. Beheer is ook monitoring, plannen maken, scenario's bedenken, gevolgen inschatten, effecten meten, statistieken analyseren en vooral je gezond verstand gebruiken. Beheer van reeën is kwalitatief omgaan met alles wat je van het ree weet en wat geregistreerd is.

De kennis heeft de VHR in huis. De beste reeënwetenschappers, de kundigste analytici en specialisten werken voor de VHR. Die kennis stellen we ter beschikking. De kennis wordt elke dag groter. Elke keer dat een jachthouder zijn afschot digitaal afmeldt in het faunaregistratiesysteem, zijn tellingen en waarnemingen registreert, wordt de kennis over de reeën in Nederland een stukje rijker. Vroeger wisten we dat er ongeveer 10.000 reeën in Brabant rondliepen, nu weten we het zeker. We schatten dat er 70.000 reeën in Nederland rondlopen, na de ontsluiting van het faunaregistratiesysteem in geheel Nederland weten we het misschien zeker. Die waarde is dan ongekend groot. Een ree kan niet voor zichzelf praten, dat gaat nu eenmaal niet. De VHR kan wel voor het ree praten, want zij is de belangenbehartiger van het ree. Dus zij heeft wat te melden over reeën.

De VHR als maatschappelijk adviseur. Samenleven met reeën

Samenleven met reeën is een maatschappelijke verantwoordelijkheid van iedereen. Iedereen leeft samen met reeën. Je ziet ze niet altijd, maar ze zijn dichtbij je dan je denkt. Dat schept verplichtingen, dat schept vreugde en soms ook narigheid. Wanneer een ree wordt aangereden bijvoorbeeld. Met het actuele

cijfermateriaal over reeën en aanrijdingen met reeën in Brabant en over een tijdje uit misschien wel geheel Nederland kan de VHR gericht en preventief beheer voorstellen. De VHR kan als adviseur knelpunten mee helpen oplossen door haar verregaande kennis over de diersoort reeën aan te bieden. Iedereen kan terecht bij de VHR. Iedereen die iets moet met reeën vanwege beroep of vanuit professioneel vrijwilligheid zal de weg naar de VHR weten te vinden. Als je wat moet weten over reeën, ga je op zoek naar gegevens en naar iemand die iets zinnigs over de gegevens kan vertellen. Dat helpt overheden, de politiek, dat helpt een hovenier en een grondverzetbedrijf en dat helpt een WBE en dat helpt ook de jachthouder. Dus voor iedereen die iets met reeën moet en wil. De VHR is dan ook blij met het feit, dat de FBE al aangegeven heeft graag van haar expertise gebruik te willen maken.

Kennisvergroting van reeën maakt de mens rijker

Het faunaregistratiesysteem levert schatten aan cijfermateriaal, levert onschatbare informatie over de diersoort, zijn gedrag, zijn leefpatroon, zijn waarden en ook zijn onhebbelijkheden als schadeveroorzaker. Gegevens in een databank laten zitten en er niets mee doen staat gelijk aan een boek zonder lezer. De VHR gaat dan ook actief aan de slag met de informatie uit het faunaregistratiesysteem. Hoe de VHR het precies faciliteert en hoe zij het precies naar buiten gaat brengen is binnen afzienbare tijd bekend. Het zal eerder operationeel zijn dan u misschien zou verwachten.

In het duingebied bij Zandvoort IS HET BIJNA ELKE NACHT

RAAK

In de afgelopen drie maanden zijn in de regio Zandvoort tientallen reeën en damherten door personenauto's en vrachtwagens aangereden. Voor een groot aantal met de onmiddellijke dood tot gevolg, maar voor een even groot aantal met een jammerlijk lijdenstraject in het verschiet. Nu moet je weten dat de regio Zandvoort een zeer rijk wildgebied is.

In de Amsterdamse Waterleidingduinen bijvoorbeeld leeft de grootste populatie damherten van Nederland naast een onder druk staande populatie reeën van ca. 400 stuks. De buurnatuurgebieden zoals bijvoorbeeld de Kennemerduinen en de Golfbaan huisvesten goede populaties van dezelfde diersoorten. In de AWD staan de dieren achter de hekken, maar ze willen en komen er regelmatig uit en daarbuiten kunnen ze gaan en staan waar ze willen. Met alle gevolgen van dien. Dat stukje kuststrook aldaar is dicht bevolkt. Het botst dus wel eens. Niet eens, maar elke nacht.

Aan preventie wordt nauwelijks iets gedaan. Geen wildspiegels, geen signaleringssystemen, geen snelheidsbeperkende maatregelen. Niets van dat al. Gods water over gods akker dus!

De damherten lopen zo de particuliere tuinen in van de Zandvoortse burgers. Ze steken de provinciale weg over om de ontluikende tulpen bij de bollenboer te verschalken. Gevaar alom. Het is voor de automobilist niet leuk om een damhert of een ree aan te rijden, maar voor het dier is het helemaal geen pretje. Zoals gezegd moet hij de botsing meestal met de dood bekopen.

Een ernstig verwond dier heeft geen kans te overleven. Iemand zal het aangereden dier dus zo snel mogelijk dienen op te sporen en indien nodig uit zijn uitzichtloos lijden verlossen. Iedereen die met een aanrijding te maken krijgt, wordt geacht 112 te bellen. De meldkamer hoort dan te weten wie ingeschakeld kan worden om het probleem op te lossen en het dier te helpen. Hier zij maar weer eens gezegd dat het bellen van de Dierenambulance geen soelaas biedt. De dierenambulance-medewerkers mogen met hun handen niet aan dode en gewonde beschermde wilde dieren komen. Zij hebben daar niet de benodigde vergunningen, ontheffingen en aanwijzingen voor. Ook de dierenarts bellen is een zinloze zaak. Die mag het ook niet.

Je zou denken dat in die regio waar zoveel wild leeft een goed draaiend valwildsysteem operationeel is gelijk aan de Veluwe, de provincie Utrecht, de Gooi- en Vechtstreek en de Gelderse Achterhoek. Raar, maar dat is er niet. D'r is eigenlijk niks. Er wordt over gepraat, maar alles en iedereen lijkt langs elkaar heen te werken. Binnen de natuurterreinen is de beheerder verantwoordelijk, maar daarbuiten zijn de gemeenten en de provincie verantwoordelijk. Op de openbare weg heeft een natuurterreinbeheerder niets te vertellen. Zij mogen niet optreden, ook bij aangereden beschermde inheemse diersoorten niet. Net zoals de dierenambulance niets mag doen. Uitzondering is wanneer de Politie het de AWD bijvoorbeeld uitdrukkelijk verzoekt bij een aanrijding te assisteren. "Elk verzoek tot bijstand aan de Politie honoreren we dan ook, zei mij de beheerder van de Amsterdamse Waterleidingduinen". Bij de andere terreinbeheerders als PWN, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Noord-Hollands Landschap zal dat niet anders zijn. Iedereen doet zijn eigen ding, daar waar je voor verantwoordelijk bent.

De openbare weg is het domein van de wegbeheerder en de Politie, dus die lost het probleem op de weg dan ook maar op. Wie is het slachtoffer van deze formele opstelling? De vele reeën en de damherten! Zij liggen na een aanrijding nodeloos te creperen, lijden verschrikkelijke pijnen en sterven jammerlijk en vol stress in de berm van de weg. Dit kan toch niet. Geen mens wil dit. Valwild is een maatschappelijk probleem. Overal in Nederland worden dieren aangereden en doodgereden. Kleine dieren en grote dieren. Grote dieren, zoals reeën en damherten geven grotere problemen. We willen en moeten hulpbehoevende dieren de nodige zorg verlenen, zo staat dat in de wet. We moeten iets voor ze doen. We hebben de verplichting uitzichtloos lijden te voorkomen. De wet is er duidelijk over. Ontbreekt het aan wil in de regio Zandvoort. Of? Ik hoorde dat belanghebbende partijen de koppen bij elkaar gaan steken om tot een afdoende oplossing te komen voor het fenomeen valwild. Ik hoop dat het niet te lang gaat duren. Het probleem is

niet nieuw. Elke dag wordt er wel een ree of een damhert aangereden op de openbare wegen van Zandvoort en Bloemendaal. Bijna elke dag wordt er wel een ree of een damkalf door jagende honden gegrepen. Elke dag is het ellende met die mooie dieren. Elke dag wil wel iemand, een professional of een vrijwilliger, de nodige zorg verlenen. Elke dag, in deze tijd, moet wel iemand ingrijpen bij uitzichtloos lijden. Elke dag krijgt die iemand de kous op de kop dat zijn nuttige en goede handelen strafbaar is. Maar elke dag is het dier het slachtoffer. Dames en heren van de verantwoordelijke instanties, gemeente en provincie, het is zo simpel. Kijk hoe de problemen afdoende getackeld worden op de Veluwe, in de Achterhoek en de provincie Utrecht. Kopieer het en iedereen is gelukkig. Wat nodig is, is allang aanwezig in de regio. Het hoeft alleen geactiveerd te worden. Met de verstrekking van een Artikel 67 Flora- en faunawet aanwijzing voor een aantal mensen, professionals die weten met de materie om te gaan, is het valwild gediend. Verstrek de Hoofdcommissaris van politie aan dezelfde mensen nog een WM4 formulier dan is het hele traject juridisch op degelijke wijze afgedekt. Ik hoop dat de regio, maar vooral de gemeenten en de provincie hun verantwoordelijkheid nemen en eindelijk iets gaan doen aan de buitensporig grote hoeveelheid valwild in hun regio. Ik wens ze veel succes.

BEHEER EN PREVENTIE

Wegbeheerder en provincie zijn de eerst verantwoordelijken

Beheer is misschien het toverwoord. Verantwoordelijkheid nemen voor de dieren uit je eigen gebied helpt ook vast en zeker. Op het moment dat reeën één hoof buiten je gebied zetten is het niet de bedoeling dat je meteen je handen er van af trekt en zegt, "nu is het niet meer van mij". Beheer van dieren is om schade te voorkomen, in het belang van het dier en in het belang van de maatschappij. Daartoe moeten de beheerders maatregelen nemen. Maatregelen ter voorkoming van schade. Hoe meer maatregelen hoe groter de kans een ree of een damhert de dood op straat te besparen. Aan preventieve maatregelen mag wel iets gebeuren. Op het moment dat ik het opschrijf realiseer ik mij dat het 't understatement van het nieuwe jaar is. Geen preventie zult u bedoelen. Reeën en damherten lopen zo de weg op en ontdekken de drie-sterren restaurants van de particuliere tuinen. Bij de Shellpomp vreten de dammen de bloemenboeketten uit de emmers. "D'r komt er niet één, het zijn er wel 24". (ook Shell zou maatregelen kunnen nemen om de dieren tussen de pompen te weren) Op de Zandvoortselaan springen ze vanaf een duintje zo het hek over en staan dan meteen midden op de weg (gewoon een kwestie van even het duintje afgraven). Geen wildspiegels, geen wildsignaleringsysteem, niets waarschuwt de automobilist, de fietser of de bromfietser. Op de Voegelzangseweg wisselen elke nacht tegen de 100 stuks. De enige waarschuwing is een bord overstekend wild. De bermen zijn onoverzichtelijk, er wordt te hard gereden en wildspiegels ontbreken. De zeeweg in Bloemendaal is ook zo'n doodrij-plek. Slechts een bordje overstekend wild zouden de botsingen met de reeën moeten voorkomen. Hoe krijg je het bedacht? Geen wildspiegels, niets. Jammer en onachtzaam. Het getuigt niet van de zorgplicht die we voor het wild hebben, het getuigt niet van betrokkenheid. Geachte wegbeheerder (gemeente en provincie) doe hier iets aan. In eerste instantie is het uw verantwoordelijkheid. Pak die verantwoordelijkheid. Valwild is een probleem van ons allen. En om het probleem voor ons allen op te lossen moeten we naar de provincie kijken. Alleen de provincie kan een aanwijzing verstrekken volgens Art.67 van de Flora- en faunawet. De aanwijzing die nodig is voor BOA's en professionele wildbeheerders om adequaat met de gevolgen van aanrijdingen met reeën en damherten om te gaan.

Foto: Bas Wörm

Het Edelhert winter 2008

Joris Driehuis en Anneke Idzinga doen verslag van de mogelijkheden om een proef te starten met onder andere het edelhert in het Drentse. Er zouden mogelijkheden bestaan, er is uitloop, er zijn voldoende hectares voorhanden en de biotoop lijkt geschikt. Men ziet er een welkome uitbreiding van de fauna in en ook het toerisme zou ervan kunnen profiteren. Opvallend is dat de discussie al enkele decennia gevoerd wordt en dat de mensen er nauwelijks uitkomen. Na een symposium met medewerkers van het

Deer winter 2008/09

Het ree weegt voedselaanbod tegen risico af. De waakzaamheid van het ree neemt gedurende het jachtseizoen toe en dat betekent dat het ree andere foerageerplaatsen opzoekt, ook al zijn die gebieden minder voedselrijk. In hetzelfde kader neemt ook die alertheid toe wanneer de dieren dichterbij de bewoning komen, ook al is daar vaak aantrekkelijk voedsel voorhanden. Door toename van bijvoorbeeld recreatieve druk (vaak met honden) kunnen dan toch aantrekkelijke stukken wat het foerageren betreft, gemeden worden. Het ree ruilt dus verhoogd risico in tegen mindere kwaliteit foerageergebied!

Samenhang tussen verwonding en symmetrisch gewei

Een normale hormoonbalans zorgt voor een voorspoedig te ontwikkelen gewei en het hormoon *testosteron* lijkt daarvoor verantwoordelijk. Ontbreekt dat deels of geheel, dan zie je geen normale gewei-ontwikkeling. Zo ontstaat bijvoorbeeld het pruikgewei bij een ree. Maar ook zijn gevallen bekend dat wanneer een vrouwelijk exemplaar voldoende testosteron, door wat voor oorzaak dan ook ontwikkelde, eveneens een geweivorming optrad. Het verrassende van het onderzoek van Green is, dat hij de ontwikkeling van het gewei ook deels toeschreef aan hersenprikkelingen van het zenuwstelsel. Hoewel Peter Green zich baseert op de ontwikkeling van het gewei van een hert, lijkt hem toch een analogie met het ree zeer waarschijnlijk. Zo zou een gewei-vorm mede tot stand kunnen komen naar

Door: Jan M. Smit

aanleiding van de nog levende zenuwen in het bastgewei. Aan de hand van een geconstateerde bastbeschadiging licht hij dat toe. Je denkt bij een zichtbare beschadiging gemakkelijk: 'niks aan de hand, volgend jaar schuift hij opnieuw en alles is weer normaal'. 'Nee', zegt Green, 'dat is niet zo'. Heel vaak zie je dat de geweiontwikkeling van het jaar daarop op precies dezelfde plaats een ongeveer gelijke afwijking toont als het jaar daarvoor! Green denkt dat de hersenen van het dier de verminking van het jaar daarvoor geregistreerd hebben. Door zenuwprikkeling vanuit de hersenen krijgt het gewei tijdens de groei dan 'opdracht' om rekening te houden met een eerdere verminking en uiteindelijk dezelfde vorm aan te nemen als het jaar daarvoor. Dat zou dan niet één jaar kunnen gebeuren, maar enkele jaren achtereen. Merkwaardig!

Hij zoekt een verklaring van die invloed van zenuwprikkeling mede door de ontwikkeling van het gewei van rendieren. Hoewel vrouwelijke rendieren heel weinig testosteron ontwikkelen, schuiven ze toch een gewei. Hetzelfde gebeurt bij onvolwassen rendieren met onvoldoende testosteron. Green denkt dat ook hier de neurologische factoren, een bepaalde stimulering vanuit de hersenen, een overwegende rol spelen.

Hij noemt nog iets wonderlijks. Green maakt melding van een hert met verwonderlijke dikkere stang en vertakkingen van de linker geweistang, terwijl het dier een niet gehele breuk van de looper rechtsachter toonde. Wel vaker had hij gezien dat een stang zich extra zwaar ontwikkelde aan de andere lichaamshelft als van een verwonding. Vanwaar die asymmetrie? Hij legt een oorzakelijk verband dat hiermee een 'evenwicht' voor het dier gevonden wordt om daarmee de balans te herstellen. Omdat het dier rechts moeilijker loopt en door kan knikken, zou een beetje extra gewicht aan de andere kant behulpzaam kunnen zijn in het bewaren van dat evenwicht. Zowel het zenuw- als het evenwicht-standpunt zijn verrassend. *Ieder nieuw denkbeeld wordt eerst weg-gelachen, daarna genegeerd en vervolgens als baanbrekend en opzienbarend gezien. Dus wie weet...! - jms*

Tellen, meten en schatten....

Het zijn altijd onderwerpen die de jagers bezig houden. Een vraag aan de deskundigen Goretzki, Brandes en Petrak welke methode om de leeftijd te schatten zij gebruiken en hoe belangrijk zij dat vinden. Zij komen alle drie tot de conclusie dat aan de hand van de gebitslijtage een leeftijd valt af te lezen die een weinig betrouwbare indruk geeft van de ouderdom. Voor de algemene praktijk behoeft het echter niet nauwkeuriger. Het gaat hen niet om de exacte leeftijd, maar wel om te kunnen zeggen of een dier jong is, van de middenklasse of oud. Opvallend daarbij is dat hoe ouder het dier wordt, hoe grotere verschillen in leeftijdbepaling optreden, tot wel vier jaren verkeerd! Bij reekalveren zijn de melkpremolaren van belang, daar de derde premolaar tot het wisselen drie knobbels heeft en na het wisselen twee. Maar het wisselen van die premolaar kan wel vijf maanden verschil opleveren.

Bij hoorndragers is het gemakkelijker: daar kun je bijvoorbeeld bij gems en moeflon aan de jaarringen op de hoorns zien hoe oud het dier is. Wil je het exact bij de geweidragers weten dan is er, naast de gebitslijtage-methode, voor de mannelijke dieren een

wat betrouwbaarder manier. Je meet de gemiddelde doorsnede van de rozenstokken en de hoogte van de eerste en tweede molaar, het deel dus dat boven het tandvlees uit steekt en bruin verkleurd is. Na het afkoken meet je van de punt van de knobbel tot waar het witte gedeelte

Foto: J. Hendriks

Gelders Landschap en de Vereniging Natuurmonumenten leken de meningen na een veldbezoek wat meer te stroomlijnen, zodat de proef waarschijnlijk iets dichterbij kan komen. De aanvaarding door de plaatselijke bevolking zal in een eventuele beslissing zwaar wegen, vooral van landbouwzijde. Het uiteindelijke beheer zal daarin duidelijk aangegeven moeten worden om een blijvend gezonde stand zonder overschrijding van de draagkracht te waarborgen. In het kader van het voorgaande zijn ook

Vakmanschap voor veiligheid van mens en dier
.....al ruim 35 jaar!

ARFMAN

Uw specialist in:

- Landschappelijke afrasteringen
- Kleinwild- c.q. dassentunnels en grofwildtunnels
- Inrichting van begrazingsprojecten
- Wild- en veeroosters
- Industriële en paneelhekwerken
- Rasterplannen en bestekken
- Verkoop van afrasteringsmateriaal
- Dealer van producten ter voorkoming van fauna-verkeersslachtoffers, zoals wildreflectoren (WEGU), Duftzaun en Kitzrettung (Hagopur)

Arfman Hekwerk b.v.
Ondernemersweg 15
7451 PK Holten
Tel 0548 36 29 48
Fax 0548 36 50 42
Internet www.arfman.nl
E-mail info@arfman.nl

begint, want daar zat het tandvlees. Van die gegevens neem je het gemiddelde en zet die uit op een nomogram, waarop de hoogte van de kiezen en doorsnede rozenstokken zijn opgenomen. Dat geeft een leeftijdsbepaling, binnen een jaar nauwkeurig. Bij de vrouwelijke dieren meet je alleen de hoogte van de kiezen en dat levert dan ook een gemiddelde waarde op die je in het nomogram kunt vinden, alleen is dat maar met één meting en zodoende ook iets minder betrouwbaar.

Wil je een nog betrouwbaarder schatting van de leeftijd, dan komt het aantal ringen in de cement-afzetting van de eerste molaar in aanmerking. Christian Schätze zegt welke methode hij toepast. Deze methode is wat gemakkelijker dan de manier waarop zeer dunne slijpplaatjes gemaakt moeten worden en het gaat als volgt.

Na het afkoken wordt de eerste ondermolaar verticaal en recht op de kaak met een ijzerzaag doormidden gezaagd en het voorste deel wordt met een (extractie)tang uitgenomen. Die zaaghelft moet heel goed gepolijst worden, eerst op een fijne slijpmachine, daarna met watervast schuurpapier, nr 1000 (duidt op de fijn-

heid). Je krijgt dan een glanzend oppervlak, dat je onder een microscoop met ongeveer 30x vergroting bekijkt. Als het goed gedaan is zie je de witte dikkere jaarringen, tussen wat donkerder streepjes in het cement. Soms is het niet helemaal duidelijk of moet je opnieuw polijsten. Maar is het eenmaal zichtbaar, dan weet je op een jaar nauwkeurig hoe oud het beestje was. Voor de wetenschap!

jan1.smit@wxs.nl

Foto: R. Peltzer

FBE bestuurdersdag

De jaarlijkse FBE bestuurdersdag werd op 23 januari gehouden op het Landgoed Heerlijkheid Mariënwaerd in Beesd. Dit jaar werd vooral gesproken over het digitale faunadossier en de 2e generatie faunabeheerplannen.

Marien Greep, voorzitter Vereniging Het Reewild, bracht in zijn presentatie naar voren dat samenwerking noodzakelijk is voor gecoördineerd faunabeheer. Voor de onderbouwing van het faunabeheer zijn kwantitatieve en kwalitatieve data cruciaal. Vijf organisaties, te weten de KNJV, Vereniging Het Reewild, Vereniging Wildbeheer Veluwe, NOJG en Vereniging het Edelhert willen stimuleren dat een digitaal registratiesysteem – dat werkt via internet – landelijk wordt ingevoerd. Gerrit Jan Spek en Hans Liekens van NatuurNetwerk B.V. gaven een korte demonstratie van dit registratiesysteem.

Dit systeem wordt al enige jaren gebruikt op de Veluwe, en draait nu in Oost-Gelderland, in Noord-Brabant en Utrecht. Het systeem biedt kansen voor alle organisaties in de 'faunabeheerketen' – van Rijk/Provincie via FBE en WBE tot jager – om op een efficiënte manier informatie aan te leveren en met elkaar te delen. De wildbeheereenheden vervullen in dit systeem een belangrijke rol.

Servaas Huys, voorzitter van het Faunafonds, hield daarna een uitgebreide inleiding over toetsing voor de zogeheten 2e generatie faunabeheerplannen. Het Faunafonds is het belangrijkste adviesorgaan voor de overheden als het gaat om faunabeheer. In de meeste FBE's wordt op dit moment gewerkt aan nieuwe faunabeheerplannen.

Die worden, nadat ze aan de provincies (GS) zijn aangeboden, door de provincies ter advisering voorgelegd aan het Faunafonds.

VOLKOMEN NATUURLIJK

EL 42. DE ORIGINELE MET DE OPEN GREEP

De meervoudige testwinnaar – nog steeds ongeëvenaard: de briljante optiek garandeert uitstekende beelden in natuurgetrouwe kleuren. De lichte, robuuste magnesiumbehuizing ligt perfect in de hand. De EL 42 is een ideale begeleider bij bijna alle jachtsituaties.

LICHT EN COMPACT
Slanke, robuuste magnesiumbehuizing voor een optimaal draagcomfort

LEGENDARISCHE OPEN GREEP
Eenvoudige, aangename bediening met maar één hand, zelfs met handschoenen aan – observatie op het allerhoogste niveau

LICHTSTERK
Lichtsterke optiek voor heldere, contrastrijke beelden ook bij slechte lichtomstandigheden

SEE THE UNSEEN

WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI OPTIK BENELUX
Verwelkomingsstraat 17, B-1070 Brussel
Tel. 0800/022 19 63, Fax 0800/022 13 93 (Nederlandse nummers)
info@swarovskioptik.be

SWAROVSKI
OPTIK

Redelijk wild.

Wilt u meer weten over de Touareg? Breng dan een bezoek aan de Volkswagen-dealer of kijk op www.volkswagen.nl.

Das Auto.

Brandstofverbruik Ø 9,9 – 15,7 L/100km (1L op 6,4 - 10,1 km). CO2 uitstoot Ø 243 - 375 g/km.

De Touareg is verkrijgbaar vanaf € 62.990,- inclusief BTW en BPM, exclusief verwijderingsbijdrage en kosten rijklaar maken. Getoonde afbeelding kan meeruitvoeringen bevatten. Wijzigingen en drukfouten voorbehouden.